

“FĂRĂ ȘTIINȚĂ NU AM FI UNDE SUNTEM”

Wolfgang Lerke

*Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar
al Republicii Federale Germane
în Moldova,
Doctor Honoris Causa al A.Ș.M.*

Mult stimată Doamnă Președinte al Academiei de Științe!

Stimate doamne, stimați domni!

Vă mulțumesc din suflet pentru invitație, care este o onoare pentru mine, precum și pentru înalta Dumneavoastră considerație. Cu aproape trei ani în urmă am sosit în țara Dumneavoastră din însărcinarea președintelui federal german de a reprezenta aici Republica Federală Germană și de a promova relațiile dintre ambele țări. După cum este și obișnuit în cazul profesiei mele, te pomenești de fiecare dată într-o țară total necunoscută, cu o altă limbă, cu alți oameni, cu alte moduri de viață. Și totuși, ceva a fost altfel în cazul țării Dumneavoastră.

A fost pentru prima dată, când am solicitat insistent un anumit loc pentru noua mea misiune. Am fost ambasador în Bahrain, în Golf și am pus Ministerul Federal al Afacerilor Externe în fața alegerii de a-mi continua pentru alți 3 ani activitatea

mea în acea regiune sau de a fi trimis la Chișinău. Nu am regretat această fermitate a mea de atunci nici pentru o zi.

Multe s-au schimbat în tot acest răstimp. Republica Moldova din două mii patru nu este nici pe departe Moldova din vara anului două mii șapte. Pentru un ambasador pe prim plan se află, de regulă, politica, când este vorba de contexte interesante sau complicate. Dar desigur că un ambasador, pe lângă îndeplinirea propriilor obligațiuni, îi va susține neapărat pe colegii săi, responsabili de sarcini din domeniul culturii, științei, din sfera juridică și cea socială. Voi reveni pe parcurs la aceste lucruri.

Cu permisiunea Dumneavoastră, aș aborda în continuare dimensiunea politică.

În calitate de ambasador german m-am confruntat și mă confrunt în continuare cu întrebări și abordări de problemă, ca niciun alt ambasador, de aici de pe loc.

După al Doilea Război Mondial, pe parcursul a mai multor decenii, Germania a fost împărțită. Insistența și credința neîncetată în reunificare și, în plus, constelațiile neașteptate, dar favorabile ale politicii mondiale, au dus la depășirea divizării Germaniei. Astăzi constatăm, că divizarea politică a fost depășită, dar prin aceasta au fost create primele premise de unificare a celor două părți ale poporului dezmembrat de mult timp.

Ajustarea modurilor de viață diferite, a felului de a gândi și a fi, a cerințelor sociale și a multor altor lucruri din viața de zi cu zi, a putut fi începută și constatăm, că această sarcină nu poate fi rezolvată în câteva zile, ci se vor scurge ani, și printre altele, acest proces va fi legat de contribuții financiare enorme, precum și un transfer enorm de aporturi din vest spre est. Calculele referitoare la costurile unificării Germaniei, ce au fost și care vor mai fi, diferă în funcție de poziția politică existentă. Dar totuși, putem spune astăzi, că șaisprezece ani de unificare politică a Germaniei ne-au costat suma de o mie de miliarde de euro și vor atrage după sine în continuare sume enorme. Germania a fost gata să facă rost de această sumă și va putea și în continuare face rost de ea, fiindcă unificarea politică a Germaniei, divizată mult timp, a fost și va fi pentru noi ceva foarte de preț. Acesta este un obiectiv al identității naționale a unui popor, al datoriei comunității statale față de istoria și față de viitorul său.

Dumneavoastră ați înțeles cu toții, de ce am ajuns să vorbesc aici despre această problematică. În anul două mii patru, odată cu preluarea funcției mele în Republica Moldova, mă vedeam confruntat cu probleme asemănătoare sau aparent asemănătoare. Republica Moldova, ca țară divizată, cu trupe străine în teritoriu, care împiedică probabil o posibilă

unificare pașnică a ambelor părți ce formează un tot întreg. Iată-ne ajunși cu Dumneavoastră la așa numitul conflict transnistrean.

Pe parcursul acestor trei ani am evitat, și nu am comis niciodată neglijența de a vorbi pe de o parte de Republica Moldova, pe de altă parte de Transnistria.

Alții au făcut acest lucru. Când vorbeam despre relațiile dintre ambele părți ale țării, acest lucru având loc și în fața guvernului țării mele, dar și în cadrul celor trei președinții europene, în fața multor vizitatori, delegații ale țărilor membre, sau în discuțiile cu reprezentanții instituțiilor din Bruxelles, am vorbit întotdeauna de Republica Moldova propriu-zisă, condusă de Chișinău și de partea transnistreană a acestei republici cu capitala ei fictivă Tiraspol.

Nu am folosit niciodată modelul a două state independente, care ar discuta la același nivel, sau despre a căror unificare s-ar discuta, fiindcă acest lucru nu corespunde realității.

Situația este de altă natură, decât ceea ce a persistat în Germania, și sper personal foarte mult, precum și pentru întreaga Europă și desigur pentru Dumneavoastră, cetățeni ai Republicii Moldova, precum și pentru statul Dumneavoastră, că situația va putea fi soluționată mai întâi de toate pe cale pașnică, spre binele tuturor moldovenilor.

Din lipsă de timp, nu mă voi referi la mulțimea de fațete ale acestei probleme, însă un aspect țin să-l menționez neapărat. În cazul în care se va întâmpla să se ajungă la o înțelegere, la o unificare a ambelor părți ale acestei țări, lucru la care sperăm foarte mult și am văzut în cazul Germaniei cât de multe lucruri se pot întâmpla peste noapte, pe lângă multe alte întrebări ce ar parveni, ar fi desigur și problema ce ține de cheltuieli.

Cancelarul federal german de atunci H.Kohl a liniștit poporul german, asigurându-l că totul va fi achitat din așa numita *casă porto*. Că lucrurile sunt de altă natură, am constatat cu toții mai târziu, dar, după cum am mai menționat, această întrebare a fost până la urmă una de ordin secundar. Singurul lucru important a fost realizarea unificării statale și impactul ei pozitiv asupra valorilor umane.

Aici, în Republica Moldova, de asemenea trebuie să fie pusă problema cheltuielilor financiare, dat fiind faptul că modul de viață, circumstanțele în ambele părți ale Republicii Moldova sunt diferite. În cadrul vizitelor mele în partea transnistreană, la Tiraspol, am putut constata acest lucru care este evident. Cu patru zile în urmă, am fost pentru ultima dată acolo. Trebuie să ne adresăm această întrebare referitoare la partea financiară, dar nu trebuie să ne fie frică de ea, mai întâi de toate nu trebuie să

permetem abordarea acestei probleme drept o armă împotriva unificării.

De aceea ar fi foarte bine să se privească cu optimism înainte, să se planifice cu exactitate pașii ulteriori, să se recunoască că după primul pas următorul este inevitabil. De aceea consider, că ar trebui să fie abordată la timp problema cheltuielilor unificării moldovenești. Trebuie să ne vedem confrunțați cu această problemă. Partenerii Republicii Moldova sunt mai întâi de toate Uniunea Europeană cu cele douăzeci și șapte de state membre, dar și SUA și alte țări de bună credință, care vor avea grijă de soluționarea conflictului ce persistă și nu vor putea să închidă nici ochii, nici punga, când se va ajunge la o soluție. Va fi și trebuie să fie comunitatea internațională cea, care pe lângă eforturile politice depuse va lăsa să urmeze și suport financiar.

Dar așa precum ne preocupă ideea soluționării politice a conflictului, trebuie să ne gândim și la viitor, pentru ca mai apoi să nu fim surprinși. Trebuie să putem implica și partenerii noștri, să le putem cere să fie solidari la timpul cuvenit.

Nu fac un secret din faptul, că mi-au fost adresate de mai multe ori întrebări referitoare la aceste probleme, în calitatea mea de ambasador german în Republica Moldova, după trei ani de activitate, cunoscând circumstanțele foarte bine, dispunând în plus de cunoștințe despre posibilități și cerințe din propria istorie a propriei țări, dispunând de capacitatea de a se transpune în situația poporului de aici, care pe lângă marele interes pentru o dezvoltare a istoriei, a viitorului Republicii Moldova și a poporului ei, mi-au fost adresate de mai multe ori întrebări referitoare la această problematică.

Personal sunt de părerea că ar trebui să fie efectuat un studiu și probabil că aș ști, cine ar trebui să efectueze acest lucru. Înțeleg foarte bine faptul, că pe lângă un teren dificil din punct de vedere politic, juridic, e și unul foarte emoțional.

Aici trebuie să se lucreze și din punct de vedere al convingerii, pentru a nu livra unor oponenti ai unificării și niște muniții.

Dar, aceste lucruri le-am văzut cu toții și le cunoaștem. Toți cei întruniți astăzi aici, știu că adevărul nu poate fi ocolit, trebuie să ne confruntăm cu el.

Niciodată nu am abordat public această chestiune, dar cred că aici, în acest cerc ilustru de savanți, membri ai Academiei de Științe, îmi este permis sau poate că ar și trebui să fac acest lucru. Și despre această problemă am putea discuta foarte mult și sunt gata întotdeauna să discut despre acest subiect.

Permiteți-mi să pășesc încă odată terenul nesigur și atât de mult discutat. Mă refer la chestiunea referitoare la limbă. Trebuie să recunosc,

că acumulând tot mai multe cunoștințe despre țara Dumneavoastră, despre istoria ei, despre prezentul și speranțele de viitor, precum și așteptările ei, mi-am schimbat de mai multe ori părerea, viziunea mea. Îmi amintesc foarte bine, mult stimată Doamnă Duca, de faptul discutării acestui subiect chiar la începutul mandatului meu la Chișinău. Mă refer la întrebarea simplă: ce limbă vorbim în Republica Moldova?

M-am străduit foarte mult încă înainte de sosirea mea la Chișinău să învăț limba română, primii pași i-am făcut în Berlin fiind ajutat de o moldoveancă originară din Chișinău. Abia când am ajuns cu adevărat la Chișinău, am conștientizat faptul că chestiunea referitoare la limbă nu era atât de simplă, după cum părea din afară. Nu înțelegeam inițial, de ce, având un manual de limba română, nu era oportun să numesc cele însușite limba română, ci moldovenească.

Împreună, Doamnă Președinte, am discutat mult acest subiect. În multe discuții referitoare la această temă am revenit la exemplul Germaniei și Austriei, austriei, deși dau dovadă de o atitudine mai distantă față de germani, vorbesc și ei limba germană și nu limba austriacă. Abia timpul m-a învățat, că problema nu este atât de simplă. Articolul treisprezece al Constituției Dumneavoastră stipulează că limba de stat este moldovenească. Cu timpul am învățat, de ce este așa și că o țară mică precum Moldova cu doi vecini puternici în condiții politice din cele mai dificile, aflându-se câteodată și în relații din cele mai dificile, dorește să-și păstreze identitatea. Am depus efort în continuare să învăț limba țării Dumneavoastră. Argumentele mele anterioare, de ce această limbă este română și numai română nu le mai folosesc.

Am ajuns la un compromis din recunoașterea unor necesități politice și a sentimentelor unui popor. La care, desigur, nu exclud și respect pe deplin reprezentanții populației, care doresc să gândească altfel. Cum e și firesc pentru diplomați, ei caută întotdeauna să ajungă la un compromis. Compromisul la care am ajuns, este că eu de regulă vorbesc de limba moldovenească - română, am învățat între timp că acest lucru este acceptat cu un zâmbet și un acord binevoitor. Și despre acest lucru am putea discuta îndelung și mă ofer oricând să facem acest lucru.

Doamnelor și domnilor, acești 3 ani în calitate de ambasador al Germaniei în Republica Moldova m-au marcat nespus. Am încercat să înțeleg țara Dumneavoastră și oamenii ei într-un mod foarte intensiv, cum nu am mai făcut-o în niciunul din cele 10 posturi exercitate. Și cu siguranță am constatat că pe lângă dimensiunea politică atât de importantă a profesiei mele, după cum am și menționat la început, există multe alte domenii demne de atenție.

Știința este unul din acestea, unul foarte important. Epocile omenirii au încercat de fiecare dată să marcheze timpul prin anumiți termeni: epoca glaciară, epoca de piatră, epoca bronzului, epoca reformării și ultimii ani în intervale de timp tot mai scurte, au adus termeni noi: era industrializării, era comunicațiilor, era cunoștințelor și a științei. Și nu în ultimul rând expresia „Știința este putere”. Această expresie este ușor de memorizat și corespunde faptelor.

Cunoștințele vin de la știință. De la savanți, care de multe ori activează neobservați, în taină, ore, zile, ani în șir, ai căror rezultate numai atunci sunt accesibile populației, când devin succese.

Fără știință care, după cum știm, se împarte în multe alte domenii, nu am fi aici, nu am fi unde suntem, dar știm de asemenea că știința a existat mereu, de o mie, două mii de ani. Nume notorii cunoaștem cu toții.

Sunt foarte bucuroși, că chiar de la începutul activității mele aici, în Republica Moldova, am găsit calea spre instituția Dumneavoastră, spre președintele Dumneavoastră. Am urmărit cu un mare interes activitatea Dumnealui, am fost plin de satisfacție când am aflat, că de ceva timp o întreprindere germană mare a avut grijă de Dumneavoastră, de instituția Dumneavoastră.

Sunt la curent că aveți o colaborare cu instituții germane, că există un schimb activ și o conlucrare fructuoasă în acest domeniu între ambele țări. În această perioadă am aflat că unul sau doi cetățeni din Germania și-au apărut teza de doctorat aici, la Chișinău, și tocmai 10 cetățeni ai Republicii Moldova au obținut titlul de doctor în Germania. Această colaborare nu este un drum numai într-o singură direcție, ci o activitate ce are loc în ambele sensuri.

Doamnelor și domnilor! Cred că înțelegeți că aș putea spune multe, dar ceasul meu din interior îmi spune, că nu mai avem atât de mult timp. De aceea, încă odată mă ofer să discutăm mai detaliat, poate mai târziu, despre toate întrebările ce prezintă interes pentru noi. Sper ca perioada ulterioară a vieții mele să-mi aducă pace și liniște și îmi va permite să discutăm și să abordăm fără a fi presați de timp domenii interesante mie, dar și Dumneavoastră.

Vă promit, îmi voi da silința și în continuare, să fac auzite în Germania interesele Academiei de Științe din Republica Moldova, voi contribui la stabilirea relațiilor; deasemenea aici pe loc, voi fi întotdeauna la dispoziția Dumneavoastră.

Doamnă președinte, Doamnelor și Domnilor, vă mulțumesc mult.

Discurs rostit cu prilejul conferirii titlului de Doctor Honoris Causa al A.Ș.M.

2 iulie 2007